

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут педагогічний
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Основи соціально-педагогічних досліджень**

Освітня програма Соціальна педагогіка

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “_” ____ 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи соціально-педагогічних досліджень
Рівень вищої освіти	бакалавр
Викладач (-і)	Ворощук Оксана Дмитрівна
Контактний телефон викладача	0342570005
E-mail викладача	oksanavorochshuk@ gmail.com
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки.
Обсяг дисципліни	90
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
2. Анотація до курсу	
<p>В Україні наукова діяльність регламентується Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність», який є основою цілеспрямованої політики в забезпеченні використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб.</p> <p>Соціальна трансформація, що відбувається в останні десятиріччя у країні, загострила старі та спричинила нові соціальні проблеми. В умовах сьогодення соціальна робота оновлюється, потребує пошуку, корекції технологій роботи спеціалістів відповідно до типу середовища, особливостей ситуацій, запитів клієнтів відповідних установ. Саме тому зростають вимоги до підготовки кадрів, що вимагають якісно нового теоретичного і методичного забезпечення науково-дослідної діяльності. Формування дослідних навичок є невід'ємною складовою підготовки соціальних працівників у вищій школі. Вирішенню цього завдання сприяє курс «Основи наукових досліджень».</p> <p>Пропоновані рекомендації для студентів другого курсу ставлять за мету окреслити вузлові теоретичні і прикладні питання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень».</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу полягає у підготовці студентів до організації та проведення самостійного, наукового соціально – педагогічного дослідження. Оволодіння методикою і методами дослідження сприяє розвитку раціонального творчого мислення, оптимальної організації наукової діяльності студентської молоді.</p> <p>Мета засвоєння в систематизованій формі основних понять науки та наукометрії, методології, методів і засобів організації наукових досліджень, виконання наукових робіт, етапів формулювання, розв'язання та аналізу пріоритетних задач комп'ютерної інженерії.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні фахові завдання та практичні проблеми у галузі соціальної роботи та соціальної педагогіки під час професійної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки щодо проведення досліджень, здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів; здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології в процесі навчання та під час самостійної підготовки до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>Спеціальні, фахові компетентності - здатність виконувати професійну діяльність відповідно до стандартів якості, а також володіти засобами їх впровадження; Готовність до участі в підготовці, організації і проведенні соціально-педагогічних (соціологічних) досліджень з метою виявлення соціально значущих проблемних ситуацій, визначення стратегій, методів їх вивчення і вироблення рекомендацій щодо їх вирішення; здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі соціології, психології, педагогіки, права, менеджменту та ін. наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, формування, відновлення або розвитку життєвих ресурсів і благополуччя клієнтів.</p>	
5. Організація навчання курсу	

Обсяг курсу					
Вид заняття				Загальна кількість годин	
лекції				12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні				18	
самостійна робота				60	
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
3	Соціальна робота	2			
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літерату ра	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
ТЕМА 1. Поняття про науку. Її еволюція та роль у сучасному суспільстві. Поняття про науку, її сутність, цілі та функції. Характеристика соціально-педагогічного дослідження. Використання сучасних положень психології, соціології, валеології у комплексному науковому дослідженні.	Лекція, самостійна робота	2, 4, 7, 11, 13, 15.	Тести, Питання	5 б. за підготовку додаткових завдань, активну участь під час лекції	Самостійну роботу виконати упродовж тижня після проведення лекції.
ТЕМА 2. Організація науково-дослідної Роботи студентів. Поняття, особливості, цілі і завдання науково-дослідних робіт студентів. Вибір теми дослідження та розробка робочої гіпотези. Основні форми науково-дослідних робіт студентів: • Правила написання реферату; • Алгоритм написання курсової роботи; • Вимоги до написання дипломних робіт; • Особливості написання магістерської роботи. Керівництво, планування та облік НДРС.	лекція	1, 3, 4, 19.	Завдання Кейси	5 б. за підготовку додаткових завдань, активну участь під час лекції	Самостійну роботу виконати упродовж тижня після проведення лекції.
ТЕМА 3-4. Застосування спеціальних методів у наукових дослідженнях з проблем соціальної роботи. Соціальні методи дослідження, їх види та призначення. Розробка програми та застосування методів соціально-педагогічного дослідження: • спостереження; • опитування; • експеримент; • тести.	лекція	2, 3, 9, 16, 17.	Завдання Кейси Тести	5 б. за підготовку додаткових завдань, активну участь під час лекції	Самостійну роботу виконати упродовж тижня після проведення лекції.
ТЕМА 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	лекція	1, 7, 10.	Завдання Кейси	5 б. за підготовку	Самостійну роботу виконати

<p>Поняття, терміни, галузі інформації та її роль у проведенні наукового дослідження.</p> <p>Система науково-технічної інформації.</p> <p>Види, джерела інформації та режим доступу до неї.</p> <p>Соціально-педагогічна інформація в пошукових системах бібліотечних фондів та органів науково-технічної інформації</p>				<p>додаткових завдань, активну участь під час лекції</p>	<p>упродовжити тижня після проведення лекції.</p>
<p>ТЕМА 6. Рациональна організація праці в процесі наукового дослідження.</p> <p>Організація робочого місця та його обладнання.</p> <p>Техніка роботи зі спеціальною літературою.</p> <p>Гігієна розумової праці і ділового спілкування в процесі соціально-педагогічного дослідження.</p> <p>Умови праці та відпочинку.</p> <p>Презентація самостійного дослідження.</p>	лекція	9, 18, 12.	Презентація дослідження, підсумкове тестування Завдання Кейси	5 б. за підготовку додаткових завдань, активну участь під час лекції	Самостійну роботу виконати упродовжити тижня після проведення лекції.
<p>Практичне заняття № 1.</p> <p>Вибір напрямку наукового дослідження.</p> <p>Визначення етапів здійснення власної дослідницької роботи.</p> <p>Питання для обговорення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вибір і обґрунтування проблеми або теми дослідження. 2. Визначення мети соціально-педагогічного дослідження. 3. З'ясування дослідницьких завдань. 4. Завдання теоретично-експериментального дослідження. 	Семінар, 2 год	1,5, 11, 16	Визначте категоріальний апарат власної дослідницької роботи: 1.Оберіть тему,обґрунтуйте актуальність виявленої соціально-педагогічної проблеми. 2. Визначте об'єкт, предмет і мету соціально-педагогічного дослідження. 3. Сформулюйте завдання дослідження.	5 балів відповіді за теоретичні питання	Протягом 2 семестру згідно з розкладом занять
<p>Практичне заняття № 2.</p> <p>Збір та аналіз наукової інформації.</p> <p>Питання для обговорення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збір наукової інформації. Робота з каталогами, картотеками, покажчиками, довідниками. 2. Опрацювання наукової літератури. Етапи вивчення наукових творів. 3. Види нотаток. 	Семінар, 2 год	3, 9, 13, 15	Скласти бібліографію та картотеку літературних джерел з обраної проблеми дослідження. Занотувати соціально-педагогічну працю за допомогою основних форм нотаток.	5 балів відповіді за теоретичні питання	Протягом 2 семестру згідно з розкладом занять
<p>Практичне заняття № 3.</p> <p>Спостереження як метод соціально-педагогічного дослідження</p>	Семінар, 2 год	2,6, 8,14	Розробити план проведення спостереження. Описати	5 балів відповіді за теорети	Протягом 2 семестру згідно з розкладом занять

<p>Питання для обговорення.</p> <ol style="list-style-type: none"> Особливості методу спостереження. Види спостережень, та їх особливості. Стандартизоване спостереження і специфіка його реалізації. 			проведене спостереження.	чні питання	
<p>Практичне заняття № 4.</p> <p>Опитування як метод отримання первинної соціальної інформації</p> <p>Питання для обговорення.</p> <ol style="list-style-type: none"> Поняття, генезис, основні види опитування. Усні опитування. Вимоги до інтерв'ю. Анкетне опитування. Структура опитувальника. Види питань анкети. 	Семинар, 2 год	1, 3, 6, 9, 11	Розробити зразок анкети. Розробити перелік питань інтерв'ю. Скласти опитувальник з обраної проблеми.		Протягом 2 семестру згідно з розкладом занять
<p>Практичне заняття № 5.</p> <p>Соціальний експеримент у дослідженнях в сфері практичної соціальної роботи</p> <p>Питання для обговорення.</p> <ol style="list-style-type: none"> Зміст, функції та вимоги до проведення соціального експерименту. Вимоги до проведення експерименту Види соціального експериментування та їх особливості. Структура соціального експерименту. Методи формування експериментальних груп. 	Семинар, 2 год	1, 2, 8, 9, 10.13	Розробити 3 варіанти творчих ситуацій для конкретно обраної теми, використовуючи елементи макротехнології управління Практичне завдання 1. Створити портфоліо нормативно-правових документів щодо організації управління навчальним процесом у ЗВО: а) державний рівень управління; б) рівень університету. 2. Зробити порівняльний аналіз Статутів провідних ЗВО.	5 балів відповіді за теоретичні питання	Протягом 2 семестру згідно з розкладом занять
<p>Практичне заняття № 6.</p> <p>Особливості застосування методу тестів у соціальних дослідженнях.</p> <p>Питання для обговорення.</p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність методу тестів у соціальних дослідженнях. Основні групи тестів. Особливості застосування тестових методик. 	Семинар, 2 год	4, 6, 7, 10	Підібрати п'ять тестів, які можна використовувати у соціально-педагогічних дослідженнях. Дібрати кілька зразків анкет з соціально-педагогічної проблематики.	5 балів відповіді за теоретичні питання	Протягом 2 семестру згідно з розкладом занять

			Зробити письмовий аналіз однієї із них на предмет відповідності вимогам розробки анкети.		
Практичне заняття № 7-8. Оформлення та апробація результатів наукової роботи Питання для обговорення. 1.Сучасні вимоги щодо оформлення та презентації результатів соціально-педагогічних досліджень. 2.Форми впровадження результатів дослідження. 3.Особливості усного подання наукової інформації. 4.Доповідь, виступ, наукове повідомлення. Наукове обговорення.	Семинар, 2 год	1, 2, 8, 9, 10.13	Педагогічна гра “Захист результатів наукової роботи”. Утворюється “експертна рада”, яка заслушує і оцінює звіти про виконані наукові дослідження студентів. Виступають рецензенти, опоненти, ставлять запитання всі присутні.	5 балів відповіді за теоретичні питання	Протягом 2 семестру згідно з розкладом занять

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів: поточний контроль – загальна відповідність заявленим компетентностям за результатами практичних та семінарських занять – 50 балів (усний контроль: опитування, бесіди, доповіді, повідомлення на задану тему та ін. та письмовий контроль: контрольна робота в письмовій формі, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовому вигляді та ін.); рубіжний контроль (контрольна робота у письмовій формі) – 20 балів; підсумковий контроль, (залік в усній або тестовій формі) – 30 балів. Разом: 100 балів.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань і завдань ККР.
Семинарські заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою (Передбачає виконання тестових завдань, практичних творчих завдань, усних і письмових відповідей).
Умови допуску до підсумкового контролю	Якщо студент протягом семестру за підсумками контролів набрав (отримав) менше 35 балів, він до заліку не допускається

7. Політика курсу

Політика навчальної дисципліни Активна участь студентів на практичному занятті під час опитування, відвідування лекційних занять, ініціативність студентів в обговоренні дискусійних тем, своєчасність виконання самостійної роботи, заохочення студентів до науково-дослідної роботи.

8. Рекомендована література

Базова

1. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі [Текст] : навч. посіб. /за ред. С.У.Гончаренка, П.М.Олійника. – К. : Вища школа, 2003. – 323 с

2. Основи наукових досліджень [Текст]: навч. підручник / за ред. В.І.Саюк, Є.Р.Чернишової. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 144 с
3. Крушельницька, О. В. Методологія та організація наукових досліджень [Текст]: навч. посібник / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
5. Крушельницька, О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч.посібник / Ольга Володимирівна Крушельницька. – К. : Кондор, 2006. – 206 с.
6. Максимович, О. В. Основи методології та методів соціологічних досліджень [Текст]: навч.-метод. комплекс для студ. напряму 0301 "Філософія" / О. В. Максимович. – Ів.-Франківськ : Симфонія форте, 2011. – 112 с
7. Сергієнко, Л. П. Основи наукових досліджень у психології: кваліфікаційні та дипломні роботи [Текст]: навч. посібник / Л. П. Сергієнко. – К. : ВД "Професіонал", 2009. – 240 с.
8. Стеченко, Д. М. Методологія наукових досліджень [Текст] / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – 2-ге вид, перер. і доп. – К. : Знання, 2007. – 317 с.
9. Тягур, Р. С. Основи педагогічних досліджень: Навч.-метод. посібник. / Р. С. Тягур. – Ів.-Франківськ : Плай, 2005. – 95 с.
10. Тягур, Р. С. Основи педагогічних досліджень [Текст]: навч.-метод. посібник. - 2-е вид., доп. / Р. С. Тягур. – Ів.-Франківськ : Плай, 2008. – 95 с.
11. Цехмістрова, Г. С. Методологія та організація наукових досліджень [Текст]: навч. посібник / Галина Степанівна Цехмістрова. – 2-е вид., доп. Рек. МОН. – К. : ВД "Слово", 2012. – 352 с
12. Шишка, Р. Б. Організація наукових досліджень та підготовки магістерських і дисертаційних робіт [Текст]: навчальний посібник. / Роман Богданович. Шишка. – Харків : Еспада, 2007. – 368
13. Соціально-просвітницькі тренінги з формування мотивації до здорового способу життя та профілактики ВІЛ / СНІДу/ За ред. Страшка С.В.: Навч.- метод. посіб.- 2-е вид., переробл. і доп. – К. : Освіта України, 2006. – 260 с.
14. Гринчук, О. І. Соціально-психологічний тренінг [Текст]: метод. рекомендації щодо проведення занять тренінгової групи / О. І. Гринчук. – Ів.-Франківськ : Плай, 2010. – 76 с.
15. Дмитрук, С. В. Соціально-педагогічні технології в туризмі [Текст]: навч. посіб. / Світлана Вікторівна Дмитрук, О. Ю. Дмитрук. – К. : ЦУЛ, 2012. – 328 с.
16. Бюлетень ВАК України. – 2008. – №3. – С. 9-13.
17. Білим П. А. Основи наукових досліджень : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 263 – Цивільна безпека / П. А. Білим ; Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 40 с.
18. Костакова, Л.Д. К 68 Практикум з основ наукових досліджень : [Текст] прогр. і метод. рекомендації для студентів ступеня «бакалавр» / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; Л.Д. Костакова. – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2018. - 28 с.

Додаткова

1. Басаков М. От реферата до дипломной работы. Рекомендации студентам по оформлению текста: Учебн. Пособие для студентов вузов и колледжей. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2001. – 64 с.
2. Бабанский Ю.К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований.- М.: Педагогика, 1982. - 152 с.
3. Балицька Т. Теорія і практика підготовки студентів до самостійної роботи у системі кредитно-модульного навчання // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія №11 Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління: Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – Випуск 5. (Частина 1). – С.33 - 40.
4. Басаков А., Туленков Н. Методология научного исследования: Учеб. Пособие. – 2-е узд., испр. – К.: МАУП, 2004. – 216с.
5. Білуха М. Основи наукових досліджень: Підручник для студентів. - К.: Вища

школа, 1997. - 271 с.

6. Борисова Н. Методологія та методи соціальних досліджень. - К.: ДЦССМ, 2003. - 216 с.

7. Васильєв И. Социологические исследования в библиотеках: Практик. пособие-СПб.: Прогрес, 2002. - 176 с.

8. Волкова Н. Педагогіка. - К.: Академія, 2001. - 576 с.

9. Ворошук О., Лемко Г. Основи соціально-педагогічних досліджень / Методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2008. – 41 с.

10. Годлевська Д. Процес формування професійної комунікативної компетенції студентів у системі впровадження соціально-педагогічних ситуацій // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія №11 Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління: Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – Випуск 5. (Частина 1). – С. 110 - 113.

11. Ельбрехт О. Формування наукової культури студентів у процесі вивчення курсу «Основи соціально-педагогічних досліджень» // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія №11 Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління: Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – Випуск 5. (Частина 1). – С.179 - 184.

12. Кіліченко О. та ін. Технологія самостійної навчально-наукової роботи студентів. - Івано - Франківськ, 2003. - 88 с.

13. Ковальчук В., Мойсєєв Л. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. - К.: ВД "Професіонал", 2004. - 208 с.

14. Коломієць В. Як виконувати курсову роботу: Метод. посіб. для студ. вищ. пед. навч. зал. – К.: Вища шк., 2003. – 69 с.

15. Концепція педагогічної освіти / Схвалено колегією Міністерства освіти України 23 грудня 1998 року (протокол № 17 (1-5)). – Київ, 1998. - 20 с.

16. Кочетов А. Культура педагогического исследования. - М., 1996. - 312 с.

17. Крушельницька О. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Конф., 2003. – 192 с.

18. Кучерявий О. Методологічна модель соціально-педагогічного дослідження // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія №11 Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління: Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – Випуск 5. (Частина 2). – С.6 - 12.

19. Організація науково-дослідної роботи в закладах освіти. – Тернопіль “Астон”, 2001. – 138 с.

20. Рекомендації до написання та оформлення курсових, дипломних та магістерських робіт із соціальної педагогіки (методичні рекомендації для викладачів та студентів спеціальності «Соціальна педагогіка»)/ уклад. О.Д. Ворошук, Б. І. Ковбас, Г. І. Лемко, Г. Й. Михайлишин. – Івано-Франківськ: видавець Третяк І. Я., 2011. – 44 с.

21. Стеченко Д., Чмир О. Методологія наукових досліджень: підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с.

22. Філіпенко А. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник. - К.: Академвидав, 2005. - 208 с.

23. Черній А. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця: Посібник/ За заг. ред. І. Ібабуліна. – К., Арістей, 2004. – 232 с.

24. Шейко В., Кушнарєнко Н. Організація та методика науково - дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид., стер. – К.: Знання, 2006. – 307 с.

25. Ядов А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности: Учебн. для студ. Вузов. -М.: Добровест, 1998. - 596 с.

26. Ковальчук В. В., Мойсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. - Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Видавничий дім „Професіонал”, 2004. - 208 с.

27. Коломієць В. О. Як виконувати курсову роботу: Метод. посібник для студентів

- вищих педагог. навч. закладів. – К.: Вища школа, 2003. – 69 с.
28. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
  29. Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень: підручник / М.І. Пилипчук, А.С. Григор'єв, В.В. Шостак. – К.: Знання, 2007. – 270 с.
  30. Різун В.В., Скотникова Т.В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві. – К., 2005. – 104 с.
  31. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. – К.: Слово, 2003. - 240 с.
  32. Шейко В.М. Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 310 с.
  33. Кузьменко С.Г. Курсова (дипломна) – це дуже просто!: наук.-практ. посіб. / С.Г. Кузьменко; Донец. юрид. ін-т МВС України при Донец. держ. ун-ті. – Донецьк: Норд-Прес, 2004. – 126 с.
  34. Курсовые и дипломные работы: От выбора темы до защиты: Справочное пособие / Авт.-сост. И. Н. Кузнецов. – Мн.: Мисанта, 2003. – 416 с.
  35. Кушнарєнко Н.М., Удалова В.К. Наукова обробка документів: підручник / Н.М. Кушнарєнко, В.К. Удалова. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2006. – 334 с.
  36. Філінюк А.Г. Наукова робота студента: метод. рек. для студ. і магістрантів усіх спец. і форм навчання. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, 2007. – 74 с.

Викладач Ворошук О. Д.